

LA CASTANYADA (extret de festes.org)

La Castanyada

Orígens del costum de menjar panellets i castanyes

Diferents poblacions, 31 d'octubre- 2 de novembre

Les castanyes

Quan arriba la tardor i el temps del fred comença a dibuixar-se a l'horitzó, retornen les festes a la vora del foc. En el nostre calendari, la Castanyada i la menja de panellets són uns costums que, malgrat haver perdut el seu caràcter d'ofrena funerària original, segueixen complint una important funció social.

Gravat popular de Tots Sants

"Per Tots Sants, castanyes i panellets"

Segons diuen alguns cronistes aquesta tradició de menjar castanyes, molt arrelada a tot Catalunya, es va iniciar durant la nit que va del dia de Tots Sants (1 de novembre) al Dia dels Morts (2 de novembre). Fa anys, durant aquesta vetllada, els campaners de les esglésies no paraven de fer sonar les campanes per avisar els veïns de l'arribada del moment de pregar pels seus difunts. El gran cansament que produïa moure les rudimentàries estructures dels campanars durant tantes hores feia necessari poder refer forces. Per això els campaners s'enduien castanyes, el fruit que més abundava en aquesta època de l'any, i alguna ampolla de vi dolç, per fer-les passar millor i, a la vegada, combatre el fred en els pocs moments de descans.

Panellets de pinyons

A finals del segle XVIII, el costum de menjar castanyes en aquest dia s'havia generalitzat a tot el territori. Així van aparèixer les castanyeres, que es van fer molt populars pels carrers de pobles i ciutats fins que es van convertir en tota una institució. Les més conegudes tenien parada fixa, i segons diuen els nostres avis, amb sofisticats sistemes i molta paciència, torraven les castanyes de tal manera que era una meravella menjar-les.

Altres tipus de panellets

Avui quan arriben aquestes dates, tornen a sortir les parades de castanyers i castanyeres i també parades de castanyes torrades portades per gent jove, que troben en aquesta tasca

Una castanyera de les d'abans

l'oportunitat de fer uns calerons per finançar les activitats de les seves associacions. Des de fa uns anys també se celebren castanyades populars a l'aire lliure, balls i altres activitats organitzades per diferents entitats i associacions. Fins i tot les discoteques ofereixen, des de fa uns anys, versions enllaunades de la celebració.

...i tot ben regat amb vi dolç

Els panellets

A més de les castanyes, els panellets i la fruita confitada són també un menjar típic d'aquesta singular festa. L'origen dels panellets i la seva relació amb la diada de Tots Sants és una qüestió encara no aclarida. Alguns historiadors defensen que poden ser una evolució d'antics àpats funeraris celebrats en moltes poblacions de la Catalunya Vella, on hi havia el costum de fer un dinar després de la mort d'algun familiar. Aquest acte era tot un ritual, tant en la forma de parar la taula com en la distribució dels comensals i el tipus de menjar que se servia.

Aparador amb castanyera i panellets de Valls

Altres teories suggereixen que aquest costum està lligat a la benedicció de pans, que es dipositaven com a ofrena a les tombes familiars en honor a la memòria dels avantpassats i també com a aliment en el viatge al més enllà. Aquests pans haurien estat substituïts amb el temps pels dolços panellets, elaborats amb ingredients que no es passen amb el temps i que, per tant, poden aguantar uns quants dies mentre els difunts fan el seu camí cap a l'eternitat.

Les rifes

En algunes poblacions grans, al voltant dels panellets s'organitzen multitudinàries rifes en què diferents entitats treuen taules plenes de panellets i fruits confitats al carrer. Aquesta pràctica de rifar panellets s'ha perdut en algunes ciutats, però es recupera amb força en d'altres. En molts casos, les rifes de panellets s'han traslladat a l'interior dels locals de les entitats que les organitzen.

Text: redacció festes.org